

ДОКУМЕНТАЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ МОЛОДІЖНИХ ВІЙСЬКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ФОРМАЦІЙ ДОБИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

© Химиця Н.О., 2012

Проаналізовано документальну основу вивчення історії молодіжних військових організацій та формацій доби Центральної Ради. Розкрито інформаційний потенціал документів та визначено їх специфічні особливості.

The article analyzes the research base documenting the history of youth organizations and military formations of the Central Council. Disclosed information potential of documents and determined their specific features.

Всебічне розкриття складу та змісту документів, що містять інформацію про молодіжні військові організації та формації доби Центральної Ради для сучасної воєнно-історичної науки, є надзвичайно актуальним. Тільки комплексне й об'єктивне дослідження усєї документальної бази з цієї проблематики дасть змогу відновити історичну правду, яку впродовж сімдесятилітнього існування спотворював комуністичний тоталітарний режим. Колишня радянська історіографія, фальсифікуючи масовий національно-визвольний рух в Україні після повалення російського самодержавства, негативно оцінювала і український військовий рух, а питання ролі молоді у цьому процесі свідомо замовчувала. Панування єдиних стереотипів в оцінці національно-визвольної боротьби в Україні зумовило появу досліджень, в яких українська молодь, що підтримувала Центральну Раду, розглядалася тільки як буржуазно-націоналістична, а молодіжні військові організації та формації – як контрреволюційні.

Об'єктивне дослідження національно-визвольної революції 1917–1921 рр. стало можливим після проголошення незалежності України. Серед публікацій, пов'язаних із аналізом джерельної бази української революції доби Центральної Ради, необхідно виділити дослідження В.Ф. Верстюка [1], Я. С. Калакури [2], Р.Я. Пирога [3] та ін.

Мета роботи – проаналізувати документальну базу дослідження історії молодіжних військових організацій та формацій доби Центральної Ради.

Значна кількість документів, які дають змогу з'ясувати роль молоді в українському національному русі у середовищі російського війська, політику українських партій у галузі військового будівництва та участі у ньому молоді за доби Центральної Ради, зберігається у Російському Державному військово-історичному архіві. У фондах цього архіву знаходяться документи Ставки Верховного Головнокомандувача [4], Штабу Верховного Головнокомандувача арміями Південно-Західного фронту [5], Штабу помічника Головнокомандувача арміями Румунського фронту [6], Управління військового Комісара Тимчасового уряду армій Південно-Західного фронту [7], Штабу помічника Головнокомандувача арміями Південно-Західного фронту [8], Штабу VI армії [9], Штабу X армії [10], Штабу Окремої Армії [11], 34-го армійського корпусу [12]. За видовими ознаками документи архіву являють собою звіти, зведення, циркуляри, повідомлення про український військовий рух на фронті, в тилкових й прифронтових військових округах, розпорядження й накази про рух військових ешелонів з українськими поповненнями на фронт, документи українізованих частин російської армії, листи й скарги російських військових діячів про діяльність українських військових організацій, матеріали різних слідчих комісій. Серед документів є багато наказів, прохань, повідомлень, скарг та протестів військового секретаря й Українського військового генерального комітету, матеріалів про діяльність українських військових рад, а також протоколів переговорів делегацій УГВК у Ставці.

Важливу складову документної бази становить офіційна документація й листування державних і військових установ УНР, що зберігаються у фондах Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України: Українського військового комітету при Центральній Раді [13], Генерального Секретаріату Української Центральної Ради [14], Генерального Секретарства по справах військових [15], Центральної Ради [16], Генерального Секретарства внутрішніх справ [17], Центрального Виконавчого Комітету Румчероду [18], Всеукраїнської Ради військових депутатів [19], Головної комісії по виборах в Українські Установчі Збори [20]. Архівні матеріали ЦДАВОУ з періоду 1917–1918 рр. являють собою протоколи, виписки з протоколів й журналів засідань Центральної Ради, Малої Ради, Генерального Секретаріату та Ради Народних Міністрів УНР, законопроекти, які були прийняті Центральною Радою, постанови та різні урядові рішення й розпорядження про військові справи. Використані архівні матеріали військових установ, що знаходяться в цьому архіві, зокрема документи всеукраїнських, фронтових та армійських військових з'їздів, резолюції й постанови військових рад та комітетів різних рівнів, звернення військових громад до Центральної Ради, а також звіти, направлення, зведення, відозви, рапорти, повідомлення, доповідні записки, накази та офіційне листування військових і урядових посадових осіб УНР. Документи цих видів містять різноманітну інформацію про участь молоді у військовому будівництві УНР та у боротьбі проти більшовицької агресії.

Документи Центрального державного архіву громадських об'єднань України (ЦДАГОУ) до певної міри також відображають участь молоді у процесі військового будівництва в УНР 1917–першої чверті 1918 рр. Основна їх кількість знаходиться у Фонді Комісії з історії громадянської війни при ЦК КП(б)У [21], Фонді Комісії з історії Комуністичної партії і Жовтневої революції на Україні при ЦК КП(б)У [22], Фонді колекції документів з історії КПУ періоду підготовки і проведення Великої Жовтневої соціалістичної революції і періоду громадянської війни [23]. На жаль, документи цих фондів підібрані тенденційно, стосуються переважно діяльності більшовицької партії, тільки фрагментарно відтворюють розмах національного військового руху. Українсько-більшовицьку війну кінця 1917 – початку 1918 рр. представляють не як агресію більшовицької Росії проти України, а як громадянську війну.

Документи Центрального державного історичного архіву України у м. Києві відображають певні сторони діяльності українських самостійницьких організацій серед студентських об'єднань Києва [24].

У Центральному державному історичному архіві у м. Львові [25] зберігаються документи про діяльність Української народної партії серед молоді у квітні 1917 р. та про залучення молодіжних військових формацій до процесу створення Запорізької дивізії на початку 1918 р.

Чимало документів про українське військове будівництво періоду Центральної Ради вже опубліковано. Так, у збірнику “Замітки і матеріали до історії Української революції 1917–1920 рр.”, підготовленому П. Христюком [26], подані ухвали всеукраїнських військових з'їздів, розпорядження вищих державних інституцій УНР, що стосувалися військових справ, документи про інші справи. Документи, опубліковані у збірнику, мають широкий коментар укладача – видатного діяча УПСР. Дуже помітно, що їх підбір і трактування носять відбиток есерівського погляду на військове будівництво. Насамперед це знайшло прояв у негативних коментарях про Вільне козацтво.

Найповнішою публікацією документів, що відтворює державотворчу діяльність Центральної Ради, є двотомний збірник “Українська Центральна Рада. Документи і матеріали” [1]. Тут опубліковані протоколи Центральної Ради, Генерального Секретаріату, відозви до війська і населення, найважливіші законодавчі акти Центральної Ради про створення військових сил УНР. Низка документів дає можливість простежити і основні тенденції українського молодіжного руху. Це видання відповідає сучасному розвитку історичної науки, воно є значним досягненням української археографії.

Збірники документів, укомплектовані радянськими істориками [27–29]. Однак подані у них матеріали згруповані вибірково і тільки частково відображають складну картину розгортання національно-визвольної боротьби в імперській російській армії. Дуже мало у них інформації про

відродження Збройних сил України, більше наведено документів про роботу у військах більшовицької партії. Документи ж про розгортання українського військового руху та національного військового будівництва в УНР 1917 – початку 1918 рр. у радянських збірниках майже відсутні або тенденційно вихоплені з контексту конкретних історичних подій.

Документи особового походження також становлять значний інтерес для вивчення історії створення та боротьби молодіжних військових організацій та формацій доби Центральної Ради. Відродження української державності, проблеми військового будівництва і спроби їх вирішення відображені у працях провідних діячів Центральної Ради, Генерального Секретаріату, Ради Народних Міністрів М. Грушевського [30–34], Д. Дорошенка [35, 36], В. Винниченка [37], С. Петлюри [38], І. Фещенка-Чопівського [39]. У цих документах залучено широкий фактичний матеріал, який дає можливість детальніше відобразити події того часу. Нотатки провідних діячів Центральної Ради, Генерального Секретаріату, Ради Народних Міністрів дасть змогу глибше з'ясувати обґрунтованість та внутрішню мотивацію схвалюваних на державному рівні рішень.

Чимало цікавих фактів про участь молоді в українському військовому русі та у боротьбі проти більшовицької агресії Росії дає уважне вивчення мемуарної літератури сучасників подій: М. Грушевського [40], П. Скоропадського [41], Є. Коновальця [42], І. Мазепи [43], В. Кедровського [44], М. Євтимович [45], Д. Кетроса [46] та інших. У працях цих авторів, написаних по гарячих слідах революційних подій, є багато історичної інформації про політичне, соціально-економічне життя народу, діяльність різних українських молодіжних організацій, в тому числі й військових. Проте використання мемуарної літератури вимагає критичного підходу. Як відомо, погляди мемуаристів на події та процеси є дуже суб'єктивними. Не раз вони переоцінюють власну роль в перебігу подій, часто з позицій власних політичних переконань різьоме протилежно пояснюють здобутки і прорахунки різних українських урядів часів національно-демократичної революції, причини їх поразки. Це позначилося і на оцінках ролі молодіжних військових формацій у розгортанні національно-визвольної революції на Україні.

Джерелом різноманітної інформації про події 1917–1918 рр. є преса, що включає періодичні (газети, журнали і бюлетені) і неперіодичні (брошури, листівки) видання. Преса 1917 р. доносить до наших днів велику кількість різних відомостей, які марно шукати у будь-яких інших письмових пам'ятках минулого. За характером матеріалу, що у них уміщається, періодична преса революційного періоду дає особливо багато для вивчення історії національно-визвольної боротьби та українського військового руху.

Невід'ємною складовою історико-дослідницького процесу є газетна періодика, оскільки містить широкий спектр тематичної інформації, як офіційного характеру, так і повсякденного життя, охоплює усі регіони України. Послідовність і оперативність поданих відомостей, їх синтетичний характер посилюють цінність цього виду історичного документа.

На сторінках періодичних видань є багато відомостей про роль молоді у процесі українізації російської армії та у створенні військових частин УНР. У поєднанні з архівними та опублікованими документами матеріали періодичної партійної преси дають можливість повніше висвітлити тему дослідження. Проте вони, як і мемуарна література, потребують критичного підходу, дуже уважного читання, щоб не підпасти під вплив тієї чи іншої тенденційної партійної точки зору. Погляди українських політичних партій на роль молоді у розбудові національних Збройних сил висвітлювалися у таких партійних органах, як “Робітничая газета” [47–55], “Нова Рада” [56–65], “Народна воля” [66–71], також у виданнях “Військово-науковий вісник Генерального Штабу” [72], “Вісті з Української Центральної Ради” [73], “Вісник Союзу Визволення України” [74, 75], “Нова громада” [76], “Киевская мысль” [77–82], “Наша зоря” [83], “Русское слово” [84], “Свобода” [85].

Палітра поглядів українських політичних партій на роль молоді у процесі творення національних Збройних сил відображала усьь політичний спектр в Україні, а також еволюцію у поглядах керівництва партій на значущість військової служби у державній політиці УНР доби Центральної Ради. Так, партії самостійницького напрямку на шпальтах періодичних видань протягом усього періоду революції, незважаючи на те, хто знаходився при владі, відстоювали ідею створення в Україні національного постійного війська та вели найактивнішу діяльність у цьому

напрямі серед української молоді. На сторінках періодичних видань українських соціалістичних партій відбивалися процеси трансформації поглядів на питання військового будівництва в ході революції від “заміни постійного війська загальним озброєнням народу” до констатації того, що “для оборони УНР необхідно зараз же організувати сильну й дисципліновану аполітичну армію”. Відповідно відбувалася поступова зміна у поглядах провідних лідерів соціалістичних партій на роль молоді у державному військовому будівництві.

Можливості використання зображуваних документів обмежені доволі вузькою репрезентативною базою. Це зумовлено недостатнім технічним рівнем і поширенням тогочасної фото- і, особливо, кіносправи. Найповніша тематична колекція кіно- і фотоматеріалів зберігається у профільному Центральному державному архівосховищі. Власні зібрання фотографій мають окремі музеї та архіви. Проте досліджувана проблематика представлена доволі скупо. Окремі фото подані у пресових виданнях того часу. Частина документів зберігається у приватних архівах. Основний фото- та кіноматеріал з історії української революції вже неодноразово оприлюднений, зокрема й у виданих тематичних альбомах.

І нарешті слід виділити такий своєрідний інформаційний комплекс, як енциклопедії, довідники і хроніки. Революційні події 1917–1918 рр. знайшли відображення у численних загальних і профільних, зокрема історичних енциклопедіях. Однак якнайповніше ця проблематика подана у радянських енциклопедичних виданнях з історії громадянської війни, а також з історії Жовтневої революції та громадянської війни на Україні.

Цим виданням властива певна ідеологічна заангажованість щодо добору довідкового матеріалу, інтерпретації революційних подій, оцінки політичних діячів. Проте вони й сьогодні містять цінний фактичний матеріал і невведення його до наукового обігу істотно звужує тематичну документальну базу. Останнім часом цей жанр наукової інформаційно-довідкової літератури поповнився низкою масштабних проєктів: багатомісний “Енциклопедія історії України”, “Україна: хроніка подій ХХ ст.”, ґрунтовні довідкові видання з історії України тощо.

Узагальнюючи дослідження джерельно-документальної бази історії молодіжних військових організацій та формацій доби Центральної Ради, можна зробити такі висновки. Неопубліковані архівні матеріали, які містяться у фондах України та Росії, а також опубліковані документальні матеріали, що висвітлюють розгортання українського військового руху та участь молоді у ньому, загалом являють собою широку документальну основу для об’єктивного і комплексного вивчення питань історії молодіжних військових організацій та формацій доби Центральної Ради. Крім архівних документів, основне фактологічне підґрунтя дослідження історії молодіжних військових організацій та формацій доби Центральної Ради становлять: пресові матеріали; документи особового походження; кінофотодокументи; опубліковані документи і матеріали; інформаційно-довідкова література.

1. Українська Центральна Рада: док. і матер.: у 2 т. / НАН України. Ін-т історії України, Центр. держ. арх. вищ. органів і упр. України; [упор. В.Ф. Верстюк та ін.]. – К.: Наук. думка, 1996. – Пам’ятки історії України. Сер. 5: Джерела новітньої історії / ред. рада: П.П. Толочко та ін.). – Т. 1: 4 берез. – 9 груд. 1917 р. – 589 с. Т. 2: 10 груд. 1917 р. – 29 квіт. 1918 р. – 422 с. 2. Калакура Я.С. Джерелознавчі аспекти сучасного українознавства // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка / Київський університет імені Тараса Шевченка. – К., 1997. – С. 24–32. – (Українознавство. – Вип. 2). 3. Пиріг Р. Я. Джерельна база історії Української революції 1917–1921 років: архівний сегмент http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_1_2011/10.pdf. 4. РДВІА. – Ф. 2003 (Ставка Верховного Головнокомандуючого), оп.1, спр.693. арк.20; оп.2, спр.181, 434, 2034. 5. РДВІА. – Ф. 2067 (Штаб Верховного Головнокомандуючого арміями Південно-Західного фронту), оп.2, спр.54. 6. РДВІА. – Ф. 2067 (Штаб Верховного Головнокомандуючого арміями Південно-Західного фронту), оп.2, спр.54. 7. РДВІА. – Ф. 2085 (Штаб помічника Головнокомандуючого арміями Румунського фронту), оп.1, спр. 64. 8. РДВІА. – Ф. 2083 (Управління військового комісара Тимчасового уряду Південно-Західного фронту), оп.1. спр.6. 9. РДВІА. – Ф. 2085 (Штаб помічника Головнокомандуючого арміями Південно-Західного фронту), оп.1,

спр.169. 10. РДВІА. – Ф. 2126 (Штаб VI армії), оп.5, спр.154. 11. РДВІА. – Ф. 2148 (Штаб X армії) оп.5, спр.12. 12. РДВІА. – Ф. 2246 (34-й армійський корпус), оп.1,спр. 442,446; оп.5, спр.1. 13. ЦДАВО України – Ф. 811 (Український військовий комітет при Центральній Раді), оп.1, спр.1,2,3,4,6. 14. ЦДАВО України – Ф. 1063 (Генеральний Секретаріат Української Центральної Ради), оп.1, спр.2. 15. ЦДАВО України – Ф. 1076 (Генеральне Секретарство по справах військових), оп.1, спр.1, 4, оп.2, спр.1,8; оп.3, спр.1,10,14. 16. ЦДАВО України – Ф. 1115 (Українська Центральна Рада), оп.1, спр.13, 39. 17. ЦДАВО України – Ф. 2592 (Генеральне Секретарство внутрішніх справ), оп.1, спр.18. 18. ЦДАВО України – Ф. 3156 (Центральний Виконавчий Комітет Румчероду), оп.1, спр.140. 19. ЦДАВО України – Ф. 4100 (Всеукраїнська Рада військових депутатів), оп.1, спр.1, 24, 39. 20. ЦДАВО України – Ф. 1133 (Головна комісія по виборах в Українські Установчі Збори), оп.1, спр.4,6,44. 21. ЦДАГО України – Ф. 5 (Комісія з історії громадянської війни при ЦК КП(б)У), оп.1, од. зб.17, од.зб.5, спр. 2,3,8,9. 22. ЦДАГО України – Ф. 17 (Комісія з історії Комуністичної партії і Жовтневої революції на Україні при ЦК КП(б)У), оп.1, од.зб. 14,18. 23. ЦДАГО України – Ф. 57 (Колекція документів з історії КПУ періоду підготовки і проведення Великої Жовтневої соціалістичної революції і періоду громадянської війни), оп.2, од.зб.120. 24. ЦДІА України, м. Київ. – Ф. 274 (Київське губернське жандармське управління) оп.1, спр. 3301, 3850,3851,3852; оп.4, спр. 566,583,584,585. 25. ЦДІА України, м. Львів. – Ф. 316 (Видавничий кооператив “Червона калина” у Львові), оп.1 т, спр.15. 26. Христюк П. Записки і матеріали до історії української революції, 1917 – 1920 рр.: [у 4 т.] / Укр. соціол. ін-т. – Відень, 1921 – 1922. – (Укр. революція. Розвідки і матеріали; Кн. (1, 2, 3, 4). – Т. 1. – Кн. 1. – 152 с. кн.. 2. – 204 с. 27. Борьба за власть Советов на Киевщине (март 1917 г. – февраль 1918 г.): сб. док. и матер. – К., 1957. – 660 с. 28. Большевитские организации Украины (март 1917 – ноябрь 1917 гг.): сб. док. и матер. – К., 1957. – 446 с. 29. Большевитские организации Украины (март 1917 – ноябрь 1917 гг.): сб. док. и матер. – К., 1957. – 446 с. 30. Грушевський М. Україна і Росія. Переговори в справі нового ладу / липень – серпень 1917 р. / – К., 1917. – 16 с. 31. Грушевський А. Українська Центральна Рада й її Універсали, Перший й другий. – 3-тє вид. – К., 1917. – 16 с. 32. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. – 2-ге вид., доп. – К.: з друк. Т-ва “П. Барський”, 1917. – 16 с. 33. Грушевський М. Вільна Україна: Ст. з остан. днів (берез. – квіт. 1917). – 3-є вид. – К., 1917. – 16 с. 34. Грушевський М. Украинский вопрос: Статьи. – М.: Изд. Т-ва “Родная речь”, 1917. – 66 с. ; 35. Дорошенко Д. Історія України. 1917 – 1923 рр. Доба Центральної Ради. – Ужгород, 1932. – Т. 1. – 437 с. 36. Жученко М. [Дорошенко Д.] Українське життя у Києві на світанку волі [1917 р.] // Літ.-наук. вісн. – К., 1917. – Кн. 1. – С. 150 – 154. 37. Винниченко В. Відродження нації: (Історія укр. революції, mareць 1917 р. – груд. 1917 р.): [в 3 ч.]. – К., Відень, 1920. – ч. 2. – 328 с. 38. Петлюра С. Статті, листи, документи. – Т. 3 / упор. та передм. “Великий державник України” В. Сергійчука; Ін-т досліджень модер. історії України в США та ін. – К.: Вид-во ім. О. Теліги, 1999. – 616 с. 39. Феценко-Чопівський І. Хроніка мого життя. Спогади міністра Центральної Ради та Директорії / передм. В.О. Шевчука. – Житомир: КВО “Житомир. вісн.”, 1992. – 124 с. 40. Грушевський М.С. Спомини: [Про період Центр. Ради] / підготов. тексту й прим. С. Білоконя // К., 1989. – № 8. – С. 126 – 154; № 9. – С. 108 – 149; № 10. – С. 122 – 158; № 11. – С. 113 – 155. 41. Скоропадський П. Спомини. – К.: Україна, 1992. – 112 с. 42. Коновалець Є. Причинки до історії української революції. – Прага: Накладом Проводу Укр. Націоналістів, 1928. – 39 с. 43. Мазепа І. Україна в огні й бурі революції. 1917–1921. – Ч.1: Центральна Рада. – Гетьманщина. – Директорія. – Прага: Пробосм, 1942. – 210 с. 44. Кедровський В. 1917 р. Спогади члена Українського Військового Генерального Комітету і товариша секретаря військових справ у часі Української Центральної Ради. – Вінніпег: Видавнича спілка Тризуб, 1967. – 526 с. 45. Євтимович В. Початки українського військового шкільництва в 1917–1918 рр. // Літопис Червоної Калини. – Львів, 1937. – Ч.12. – С. 7–11. 46. Кетрос Д. Так творилось українське військо 1917–1919). – Лондон: Вид. об’єднання бувших вояків українців у Великій Британії, 1958. – 64 с. 47. Робітнича газета. 1917. – 31 березня. 48. Робітнича газета. – 1917. – 18 квітня. 49. Робітнича газета. – 1917. – 5 травня. 50. Робітнича газета. – 1917. – 7 травня. 51. Робітнича газета. – 1917. – 9 травня. 52. Робітнича газета. – 1917. – 11 червня. 53. Робітнича газета. – 1917. – 10 липня. 54. Робітнича газета. – 1917. – 27 липня. 55. Робітнича газета. – 1917. – 10 серпня. 56. Робітнича

газета. – 1917. – 4 листопада. 57. Нова Рада. – 1917. – 25 березня. 58. Нова Рада. – 1917. – 30 березня. 59. Нова Рада. – 1917. – 31 березня. 60. Нова Рада. – 1917. – 2 квітня. 61. Нова Рада. – 1917. – 31 травня. 62. Нова Рада. – 1917. – 19 липня. 63. Нова Рада. – 1917. – 10 вересня. 64. Нова Рада. – 1917. – 21 вересня. 65. Нова Рада. – 1917. – 30 вересня. 66. Народна воля. – 1917. – 12 жовтня. 67. Народна воля. – 1917. – 4 листопада. 68. Народна воля. – 1917. – 9 листопада. 69. Народна воля. – 1917. – 15 листопада. 70. Народна воля. – 1917. – 29 листопада. 71. Народна воля. – 1917. – 17 грудня. 72. Військово-науковий вісник Генерального Штабу. – К., 1918. – Ч.2. 73. Вісті з Української Центральної Ради. – 1917. – №7. 74. Вісник Союзу Визволення України. – 1917. – 12 квітня. 75. Вісник Союзу Визволення України. – 1917. – 22 квітня. 76. Нова громада. – 1917. – 2 грудня. 77. Киевская мысль. – 1917. – 7 березня. 78. Киевская мысль. – 1917. – 25 квітня. 79. Киевская мысль. – 1917. – 5 травня. 80. Киевская мысль. – 1917. – 10 травня. 81. Киевская мысль. – 1917. – 19 травня. 82. Киевская мысль. – 1917. – 5 грудня. 83. Наша зоря. – Ланцут. – 1921. – № 10–11. 84. Русское Слово. – 1917. – 18 червня. 85. Свобода. – 1917. – 21 квітня.

УДК 94(477):(477:48)''1917''

О.Й. Дем'янюк

Луцький інститут розвитку людини
університету "Україна"

БОРОТЬБА ЗА УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ У ПЕРШІ МІСЯЦІ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

© Дем'янюк О.Й., 2012

Визначаються особливості розвитку Волинської губернії у перші місяці діяльності Української Центральної Ради. Аналізуються основні складові державотворчого процесу на Волині, включаючи формування місцевих органів влади, боротьбу за вплив на волинське населення, діяльність різних політичних сил. Охарактеризовано новостворені військові комітети, ради робітничих і солдатських депутатів. Проаналізовано комплекс подій, які істотно впливали на соціально-економічний та військово-політичний розвиток волинських земель.

In the article peculiarities of Volyn' regions development in the first monthes of Ukrainian Central Councils activity are determined. The major components of countrymaking process at Volyn, including forming of local authorities, fight for influence at Volynian population, work of different political forces are analysed. In the researching takes place characteristic of newmade military committees, councils of workers and soldiers deputies, analyze of events range, which had a big influence at socialy-economical and military-political development of Volynian lands.

Перемога буржуазної революції в Росії не лише започаткувала руйнацію політичної системи царської імперії, але й стала своєрідним каталізатором для активізації суспільно-громадського руху у більшості її регіонів. На початку березня українські політичні кола, які намагалися очолити владу в державі, створили Українську Центральну Раду – своєрідне міжпартійне об'єднання, яке взяло на себе відповідальність за побудову української державності. Поширення нової влади у різних частинах України мало свою специфіку та особливості. Не стала винятком у цьому сенсі й Волинська губернія.

Принадібно зазначимо, що саме перші місяці роботи Української Центральної Ради викликають найбільше дискусій у вітчизняних та закордонних науковців і дослідників. Неоднозначно